

FIL1002 – Innføring i erkjennelsesteori og vitenskapsfilosofi
Høst 2011
Fredag 16. desember kl. 9.00 (4 timer)

Ingen hjelpemidler tillatt

Oppgavesettet har 4 sider

Denne eksamen består av to hoveddeler. Du skal besvare *to* oppgaver, *en* fra Del I (epistemologi) og *en* fra Del II (vitenskapsfilosofi). De to oppgavebesvarelsene teller like mye.

Del I: Epistemologi

ENTEN oppgave #1.

"Skepticism is the first step on the road to philosophy." Denis Diderot

Hvilken rolle bør skeptisisme og skeptiske argumenter spille i filosofisk erkjennelsesteori? Ta utgangspunkt i minst to av de ulike skeptiske argumentene som er presentert i *Dancy* og diskuter deres gyldighet og filosofiske relevans for henholdsvis (a) teorier om vår tilgang til verden (gjennom eksempelvis persepsjon, a priori tenkning, eller praktisk kunnskap) og (b) for forsøkene på å definere kunnskap og/eller begrunnelse.

ELLER oppgave #2

"... my position is a naturalistic one; I see philosophy not as an a priori propaedeutic or groundwork for science, but as continuous with science. I see philosophy and science as in the same boat - a boat which, to revert to Neurath's figure as I so often do, we can rebuild only at sea while staying afloat in it. There is no external vantage point, no first philosophy." W.V. Quine

Hva er naturalisert erkjennelsesteori? Diskuter hva som ligger i ideen om naturalisert epistemologi samtidig som du tar standpunkt til hvorvidt erkjennelsesteori *bør* naturaliseres på denne måten. I diskusjonen bør du berøre spørsmål om (a) hva slags modeller en kan ha for begrunnelse, (b) om verdienes rolle i naturalisert erkjennelsesteori og (c) hvorvidt naturalisering åpner for mer sosialt orienterte rammeverk som den feministiske erkjennelsesteoretiske tradisjonen.

Del II: Vitenskapsfilosofi

ENTEN oppgave #3

Et av de sentrale temaene i det 20. århundrets vitenskapsfilosofi er, i følge Godfrey-Smith, skillet mellom to hovedtilnæringer til forståelsen av vitenskapelig endring. Dette er skillet mellom *enkeltprosessteorier* og *dobbeltprosessteorier* ("one-process and two-process theories"). Hva går denne distinksjonen ut på? Hvilke hensyn kan tale *mot* dobbeltprosessteorier? Hva slags trekk ved vitenskapelig praksis og vitenskapelig endring er dobbeltprosessteorier egnet til å *belyse*? I besvarelsen bør du diskutere filosofer du kjenner fra Godfrey-Smith, og komme inn på spørsmålet om hva formålet er med teoriene du setter opp mot hverandre.

ELLER oppgave #4

Les teksten nedenfor (utdrag fra *Kronikk*, **Aftenposten**, 7/11 2011), og svar på oppgaven som følger etter teksten.

Stol ikke på all forskning

Ønsker man å gå ned i vekt er lavkarbodiett den sikreste veien til målet den ene dagen, for så å være helseskadelig den neste.

Kronikk

Benedicte Carlsen, Forsker, Uni Rokkansenteret, Gro Jamtvedt, Avdelingsdirektør, Nasjonalt Kunnskapscenter For Helsetjenesten, Signe Flottorp, Forsker, Nasjonalt Kunnskapscenter For Helsetjenesten, Lena Nordheim, Stipendiat, Høgskolen I Bergen

Publisert: 07.nov. 2011 (11:00) **Oppdatert:** 07.nov. 2011 (11:13)

Kan vi stole på vitenskap? Spørsmålet er tema for en konferanse i forbindelse med Vitenskapsåret 2011. Det enkle svaret er: Nei. Vitenskap søker sannhet, men vi kan aldri bli 100 prosent sikre på at noe er sant. Vi trenger en vitenskapelig skolesekk for å lære folk å være kritisk til påstander om at noe er vitenskapelig bevist, enten det gjelder helsestoff, klimaendringer, kriminalitet eller skolepolitikk.

De siste årene har kunnskapsproduksjonen økt betraktelig. Det har vært en nærmest eksplosjonsartet utvikling i kommunikasjonskanaler som gjør kunnskap lettere tilgjengelig. Dette gir oss mulighet til å ta informerte valg og makt til å påse at de tjenestene vi mottar er av god kvalitet. Men vi drukner i informasjon. Mye utgir seg for å være basert på forskning. Slik informasjon kan få konsekvenser for den enkeltes

liv, for forbruksmønster og for politikk.

All forskning er ikke god forskning

Mye forskning er dårlig, og selv godt gjennomførte studier kan gi feil resultat. En gjennomgang av den mest siterte medisinske forskningen, viste at mellom en tredjedel og halvparten av konklusjonene senere ble motbevist. I tillegg er formidling av forskning i mediene ofte av slett kvalitet.

Et eksempel: Det anerkjente tidsskriftet The Lancet publiserte i 1998 en artikkel som antydte at MMR-vaksinen mot meslinger, kuma og røde hunder kunne føre til autisme. Studien var basert på 12 pasienthistorier. "Hvordan kan du si at det er en sammenheng mellom noe så vanlig som MMR-vaksine og noe så vanlig som autisme med bare 12 pasienthistorier?" spør Ben Goldacre, britisk lege og en av hovedinnlederne på konferansen om vitenskap.

Lancet-artikkelen fikk store oppslag i britiske medier. Mange foreldre ble redde og nektet å gi sine barn vaksine. Helsesøstre i Norge meldte også om økt skepsis til vaksiner. Det hjalp lite at bedre studier ikke fant noen sammenheng mellom vaksinen og autisme. I 2010 trakk The Lancet artikkelen tilbake. [...]

Det virket for meg!

Til tross for at de fleste alternative behandlinger ikke har dokumentert effekt, melder Statistisk sentralbyrå om økt bruk av alternativ medisin. De med dårlig helse bruker 4230 kroner i året på slik behandling.

Dette kan selvsagt bunne i informerte valg, at en for eksempel setter pris på oppmerksomheten fra terapeuten. Men det kan også skyldes at man ikke er i stand til å gjennomskue kvasivitenskapelige påstander om alternative metoders effekt. Slike påstander er gjerne basert på personlige vitnesbyrd av typen: "Det virket for meg!". En kritisk leser vet at selv om to hendelser inntreffer etter hverandre, er det ikke sikkert at den første har forårsaket den andre. [...]

Kronikkforfatterne spør om vi kan stole på vitenskapen, og hevder at "det enkle svaret er nei." Hvordan begrunner de dette synet? Hvordan vurderer du argumentet deres?

Forfatterne påpeker at vi kan ha problemer med å "gjennomskue kvasivitenskapelige påstander [...]". Hvordan kan man bruke naturalisert

vitenskapelig realisme, som den Godfrey-Smith argumenterer for, til å utdype skillet mellom solid vitenskap og "kvasivitenskap"?